

Реалізація соціальних потреб студентства у сфері освіти в Україні

Єрмакова Т. Г., Дніпровський державний технічний університет

У сучасній соціології наукові пошуки дослідників активізуються у напрямку вивчення сутнісних характеристик студентської молоді як особливої соціальної групи, якій притаманні динамічні зміни, значний ступінь мобільності за соціальними показниками, високий інтелектуальний потенціал та активна участь у соціальних перетвореннях. Увага науковців до студентської молоді зумовлена високою динамікою розвитку суспільства і зміною статусу і ролі студентства у ньому. Однією з найважливіших характеристик студентської молоді виступають її соціальні потреби, велика частка яких реалізується у сфері освіти.

До вищої освіти висуваються певні вимоги стосовно реалізації соціальних потреб студентської молоді, водночас вона є тим інституційним середовищем, яке впливає найбільшою мірою на формування соціальних потреб студентства.

У статті обґрунтована актуальність дослідження соціальних потреб студентської молоді, висвітлено їх зміст, приділено увагу характеристикам сучасного студентства. Висвітлені потреби студентства, які задовольняються у процесі навчання у вищому навчальному закладі та суспільній і дозвіллевій діяльності, яка здійснюється у освітньому середовищі.

Уточнено сутність понять «соціальні потреби», «студентська молодь», «освітні потреби». Охарактеризовано потреби студентства як специфічної верстви, приділено увагу комплексу соціальних потреб студентської молоді, які задовольняються за допомогою інституту освіти.

Ключові слова: студентська молодь; соціальні потреби; освітні потреби; функції освіти

Realisation of Social Needs of Students in the Field of Education in Ukraine

Ermakova T. G., Dniprovsky State Technical University

Education of students in today's conditions requires new ideas and concepts that are related to the peculiarities of the socio-economic situation in society, namely: revaluation of values, changes in priorities of prestigious professions, contradictory attitude to education in the labor market, lack of a clear youth policy, adequate to modern conditions.

Today's education should become not just one of the subsystems of the social sphere, which satisfies a number of personal needs, but also a specific domain of social life, in which the future is modeled, resources of development are formed, and the negative effects of the functioning of other social institutions are compensated. As a result, the education system essentially extends its sphere of influence. One of the most important characteristics of student youth is its social needs, a large proportion of which is implemented in the field of education. Concerning higher education, certain requirements are put forward regarding the implementation of social needs of student youth; at the same time it is the institutional environment that mostly influences the formation of student social.

Defining the development vectors of the education system requires the search for answers to questions relating to contemporary students, its social needs and expectations in relation to higher education, as well as the clarification of the conditions correspondence that education creates to realize its demands.

The article highlights the peculiarities of student social needs in the field of education and their implementation; the content of such concepts as «needs», «social needs», «educational needs» were clarified.

It was emphasized that social needs are connected with the inclusion of the individual in the family, in various social groups and communities, in the various spheres of production and non-production activities, in the life of society as a whole. These are the needs for work, social and economic activity, as well as spiritual culture, that is, everything that is a product of social life. They are needs of a special kind, the satisfaction of which is necessary to support the life of the social person, social groups and society as a whole.

Social needs are met by the organizational efforts of society members through social institutions. Satisfying needs ensures social stability and social progress, dissatisfaction generates social conflicts. Social institutions are the leading components of the social structure of society, which integrate and coordinate the actions of society members, social groups and regulate social relations in various spheres of public life.

Four groups of social needs were defined:

- Vital for the social person needs, whose dissatisfaction leads to the elimination of a social person or the revolutionary transformation of social institutions, within which this satisfaction occurs;
- Needs, the satisfaction of which ensures the functioning of the social person at the level of social norms, as well as allows the evolution of social institutions to be realized;

- Needs, the satisfaction of which occurs at the level of minimum social norms, which ensures the preservation of the social person, but not its development;
- Needs, the satisfaction of which provides comfortable (for data of socio-cultural area and social time) conditions of operation and development.

The article gives attention to the relation between the concepts of «social needs» and «educational needs» and shows where they overlap. The existence of educational needs is an essential feature of students. Educational need is a need arising from the contradiction between the existing and necessary (desired) level of education and encourages the person to eliminate this contradiction.

Educational needs were defined as the needs for the formation of the education means of those personal qualities that contribute to personal self-realization and the formation of personal qualities in the field of education that will enable them to obtain the desired social benefits and improve the social well-being of the individual. Such qualities are: high level of intellectual development; theoretical knowledge and practical skills necessary for professional activity; communicative skills and a high level of culture; personal qualities (integrity, workability, creativity, etc.). Education itself is a factor that allows the formation and accumulation of socially significant qualities in an individual's arsenal that enable them to receive the benefits, satisfy the urgent needs and be realized as an active and active-oriented member of society.

It was emphasized that in today's conditions, students according to their characteristics are quite different from all other sections of the population, first of all ideological formation, influence mobility and their kinds of needs, which to a great extent determine its social well-being.

Social needs of students are considered in connection with the functions of education, primarily with the functions of intelligence reproduction of society, vocational, economic and social.

The article used data from nationwide surveys of students «Higher Education in Ukraine: Students' Public Opinion» and «Higher Education in Reform Conditions: Changes in Public Opinion» conducted by Ilko Kucheriv Democratic Initiatives Foundation in 2015 and 2017 respectively; the data of a sociological survey «Values of Ukrainian Youth», conducted in 2016 by the Center for Independent Sociological Research «OMEGA», by request of Ministry of Youth and Sport of Ukraine.

Based on the data of sociological research, we concluded that the level of social needs satisfaction of students in the field of higher education is not high. We need more detailed analysis of students who are studying at various educational institutions, as well as to identify the trends that are characteristic for education sections in different areas of study.

Keywords: student youth; social needs; educational needs; function of education

Реализация социальных потребностей студенчества в сфере образования в Украине

Ермакова Т. Г., Днепропетровский государственный технический университет

В современной социологии научные поиски исследователей активизируются в направлении изучения сущностных характеристик студенческой молодёжи как особой социальной группы, которой присущи динамичные изменения, значительная степень мобильности по социальным показателям, высокий интеллектуальный потенциал и активное участие в социальных преобразованиях. Внимание ученых к студенческой молодёжи обусловлено высокой динамикой развития общества и изменением статуса и роли студенчества в нём. Одной из наиважнейших характеристик студенческой молодёжи выступают её социальные потребности, часть которых реализуется в сфере образования.

К высшему образованию выдвигаются определённые требования относительно реализации социальных потребностей студенческой молодёжи. В то же время оно является той институциональной средой, которая в наибольшей мере влияет на формирование социальных потребностей студенчества.

В статье обоснована актуальность исследования социальных потребностей студенческой молодёжи, освещено их содержание, уделено внимание характеристикам современного студенчества. Освещены потребности студенчества, которые удовлетворяются в процессе учёбы в высшем учебном заведении и досуговой деятельности, которая осуществляется в образовательной среде.

Уточнены понятия «социальные потребности», «студенческая молодёжь», «образовательные потребности». Охарактеризованы потребности студенчества как специфического слоя, уделено внимание комплексу социальных потребностей студенческой молодёжи, которые удовлетворяются при помощи института образования.

Ключевые слова: студенческая молодёжь; социальные потребности; образовательные потребности; функции образования

Постановка проблеми.

Виховання студентства у сьогоднішніх умовах потребує нових ідей і концепцій, що пов'язано з особливостями соціально-економічної ситуації в суспільстві, а саме: переоцінкою цінностей, зміною пріоритетів у структурі престижних професій, суперечливістю ставлення до освіти в умовах ринку праці, відсутністю чіткої, адекватної сучасним умовам молодіжної політики. Освіта сьогодні має стати не просто однією з підсистем соціальної сфери, що задовольняє низку потреб особистості, але й специфічною цариною суспільної життєдіяльності, у якій моделюється майбутнє, формуються ресурси розвитку і компенсуються негативні наслідки функціонування інших соціальних інститутів. В силу цього система освіти суттєво поширює сферу свого впливу. Виховний простір вищого навчального закладу покликаний формувати ціннісні орієнтації молоді, сприяти її самореалізації, професійному та особистісному становленню, розвитку її творчої і громадянської активності. Нагальні інтереси суспільства щодо формування соціальних потреб, активної життєвої позиції молодого покоління зафіксовані в Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ столітті, Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту».

Якими є запити сучасного студентства? Яких результатів очікує студентська молодь, отримуючи вищу освіту? Які соціальні потреби спонукають студентство до навчання? Чи створює вища освіта умови для їх реалізації?

Відповідь на ці питання дозволить визначити вектори розвитку системи освіти, пріоритетні напрямки її функціонування, створити теоретичну базу для подальших наукових пошуків у цій царині.

Аналіз досліджень і публікацій.

Проблеми молоді і студентів досить ґрунтовно досліджувалися у зарубіжній і вітчизняній науковій літературі, у т.ч. й соціологічній.

Вагомий внесок у розроблення соціологічних концепцій молоді зробили такі зарубіжні соціологи, як Іван Велев, Мінчо Семов (Болгарія), Курт Штарке, Рудольф Майер, Інго Ріхтер (Німеччина), Золтан Бевелі (Угорщина), Ентоні Гідденс, Річард Добсон, Нейл Смелзер (США), Джеймс Ріордан, Вільямс Крістофер (Великобританія), Владіслав Адамські, Річард Дионізяк (Польща), Владімір Дубській (Чехія), Ладіслав Махачек (Словачія), Овідіу Бадіна (Румунія), Йєзла Сімхарді (Індія), Гітіан Кармен (Мексика) та ін.

На різних етапах суспільного розвитку дослідниками вивчений та узагальнений певний науковий та емпіричний досвід щодо визначення шляхів та засобів соціального виховання сту-

дентської молоді та формування її соціальних потреб. У вітчизняній науці у цій галузі працювали такі вчені, як: Г. Андреева, В. Андрущенко, О. Безпалько, Н. Заверико, І. Зверева, А. Капська, І. Кон, Н. Лавриченко, М. Лукашевич, В. Москаленко, А. Мудрик, І. Рогальська та ін.

Загальнокультурні та моральні орієнтації молоді вивчаються у роботах Т. І. Андрущенко, Г. О. Білявського, Г. А. Бачинського, С. М. Васюти, М. М. Кисельова, В. С. Крисаченка, В. О. Кудіна, Л. Т. Левчук, О. В. Левицького, В. І. Панченко, М. І. Хілько. Духовно-релігійним характеристикам студентів присвячені праці В. Д. Бондаренка, А. І. Колодного, П. А. Сауха, В. І. Лубського, Л. І. Конотоп. Різноманітні соціологічні аспекти молодіжної проблематики висвітлюють у публікаціях Л. О. Ази, В. С. Бакірова, Є. І. Головахи, М. В. Захарченка, Н. В. Паніної, В. А. Полторака, А. О. Ручки, О. М. Семашка, Л. Г. Сокурянської, В. В. Танчера, Н. Й. Черниш, О. О. Якуби.

Незважаючи на досить значну кількість наукової літератури, проблему визначення спектру та змісту соціальних потреб сучасної студентської молоді не можна вважати вичерпаною. Зважаючи на те, що ця проблема потребує додаткових досліджень, ми обрали її у якості теми публікації.

Метою дослідження є висвітлення особливостей соціальних потреб студентської молоді у сфері освіти та їх реалізації.

Виклад основного матеріалу.

Дослідження соціальних потреб студентства у сфері освіти потребує коректного визначення понять, пов'язаних із даною проблемою, і в першу чергу, уточнення змісту понять «потреби», «соціальні потреби», «освітні потреби».

Потреба – це стан людини (або групи людей), який складається на основі протиріччя між тим, що вона має, і тим, що їй необхідно для підтримки життєдіяльності організму, людської особистості, соціальних груп, суспільства в цілому.

Поняття «соціальні потреби» ввів Гегель, які він розумів як суспільні (тобто як такі, що виникають у суспільстві) і виділяв серед них, передусім, значення пізнавальних потреб. На відміну від біологічних потреб (які притаманні усім живим істотам), соціальні виникають тільки у людському суспільстві на основі його головних особливостей – праці і мислення [1, с. 18]. До соціальних потреб належать потреби, пов'язані з включенням індивіда в сім'ю, у різноманітні соціальні групи і колективи, в різні сфери виробничої та позавиробничої діяльності, у життєдіяльність суспільства в цілому.

Соціальні потреби є виразом об'єктивних закономірностей розвитку тих чи інших сфер жит-

тедіяльності людини і суспільства. Умови, які оточують людину, не тільки породжують потреби, але і створюють можливості для їх задоволення.

Своєрідність соціальних потреб полягає у тому, що це потреби особливого виду, задоволення яких необхідне для підтримки життєдіяльності соціальної особистості, соціальних груп, суспільства в цілому. Це потреби у трудовій діяльності, соціально-економічній активності, духовній культурі, тобто у всьому, що є продуктом суспільного життя. У широкому сенсі задоволення соціальних потреб забезпечує рівновагу стану системи «суб'єкт – середовище». Соціальні потреби можна поділити на чотири групи:

- Життєво важливі для соціального суб'єкта потреби, незадоволення яких призводить до ліквідації соціального суб'єкта або революційному перетворенню соціальних інститутів, у рамках яких відбувається це задоволення;

- Потреби, задоволення яких забезпечує функціонування соціального суб'єкта на рівні соціальних норм, а також дозволяє здійснюватися еволюційному розвитку соціальних інститутів;

- Потреби, задоволення яких відбувається на рівні мінімальних соціальних норм, що забезпечує збереження соціального суб'єкта, але не його розвиток;

- Потреби, задоволення яких забезпечує комфортні (для даних соціокультурного простору і соціального часу) умови функціонування і розвитку.

Масштаб соціальних потреб обмежується характером і рівнем розвитку суспільного виробництва, специфікою виробничих відносин і соціокультурного середовища, національними та історичними традиціями. Тому найважливіша потреба для соціальних груп – це потреба у постійному розширенні сфер діяльності і перетворенні навколишнього середовища та суспільних відносин.

Суттєвою відмінністю соціальних потреб від особистісних потреб індивіда є те, що задоволення останніх не несе будь-яких соціальних наслідків у масштабах суспільства. Соціальні потреби задовольняються організаційними зусиллями членів суспільства за допомогою соціальних інститутів. Задоволення потреб забезпечує соціальну стабільність і суспільний прогрес, незадоволення породжує соціальні конфлікти. Соціальні інститути є провідними компонентами соціальної структури суспільства, які інтегрують та координують дії членів суспільства, соціальних груп та упорядковують соціальні відносини у різних сферах суспільного життя.

Освіті, як соціальному інституту, притаманна система функцій, орієнтованих на реалізацію по-

треб в освітніх послугах. Потреби, трансформуючись крізь соціальні інтереси суспільств і груп, набувають форму соціальних замовлень [2, с. 97].

Поняття «соціальні потреби» і «освітні потреби» перетинаються. Наявність освітніх потреб є істотною особливістю студентства. Освітня потреба являє собою потребу, що виникає на основі суперечності між наявним та необхідним (бажаним) рівнем освіти та спонукає суб'єкта до діяльності щодо усунення цієї суперечності. Одне з визначень цього поняття сформульоване В. В. Гаврилук, яка розуміє освітні потреби як «комплекс соціальних потреб суб'єкта (особистості, групи, суспільства), які задовольняються за допомогою інституту освіти. Освітні потреби, як вважає дослідниця, не тотожні потреби в пізнанні, хоча й безпосередньо пов'язані з нею. Потреби в освіті пов'язані з такими соціальними потребами, як потреба зростання, самовираження, визнання, просування, іншими соціальними потребами, що характеризують ознаки бажаного соціального статусу [3, с. 28]. На нашу думку, освітні потреби можна визначити як потреби у формуванні засобами освіти тих особистісних якостей, які сприяють особистісній самореалізації та утворенню особистісних якостей у сфері освіти, які дадуть змогу отримати бажані соціальні блага та покращити соціальне самопочуття особистості. Такими якостями є: високий рівень інтелектуального розвитку; теоретичні знання та практичні навички, необхідні для професійної діяльності; комунікативні навички та високий рівень культури; особистісні якості (сумлінність, працездатність, креативність тощо). Саме освіта є тим чинником, який дозволяє формувати та накопичувати у арсеналі особистості соціально значущі якості, що дають змогу отримати блага, задовольнити нагальні потреби та реалізовуватись у якості активного і діяльного члена суспільства [4, с. 92].

В умовах сьогодення студентство за своїми характеристиками досить сильно відрізняється від усіх інших верств населення, у першу чергу ідеологічним становленням, мобільністю впливу та своїми видами потреб, які великою мірою детермінують її соціальне самопочуття. Студентство є частиною молоді як соціально-демографічної групи і, відповідно, характеризується певними ознаками, притаманними їй. При цьому сама студентська молодь також має низку ознак, які відрізняють її від молоді в цілому.

Студентство як соціальна верства населення має такі особливості:

- перебіг соціалізації у освітньому процесі;
- соціальний статус, виражений переважно у суспільному дозволі віддаленості включення

у повноцінній соціальній відносині у сполученні зі здатністю брати у них саму діяльну участь, тобто проміжне становище: між пасивним об'єктом соціальної опіки держави і активним суб'єктом соціальної дії;

- суттєві характеристики і риси студентства знаходяться у стані формування і становлення;

- близькість до інтелігенції за своїм суспільним становищем;

- активність як суб'єкта соціальної дії, який здатний брати діяльну участь у суспільній практиці, включаючи економічне виробництво і політичну діяльність;

- володіння значним інноваційним потенціалом та крайня сприйнятливості до нового;

- оперативність (у порівнянні з іншими шарами молодіжної частини суспільства) у відгуку на нові віяння у моді, літературі, кіно, музиці та суспільні події;

- гнучкість і динамічність у зміні базових цінностей [4, с. 95].

На наш погляд, доцільно розглядати соціальні потреби студентства у зв'язку з функціями освіти, передусім з функціями відтворення інтелекту суспільства, професійно-економічною та соціальною.

Функція відтворення інтелекту суспільства є однією з найважливіших, оскільки інтелект суспільства є підвалиною, на якій тримаються і економіка, і господарство, і культура, і суспільство взагалі. Цій функції освіти відповідає потреба студентської молоді у якісному навчанні. За даними загальнонаціонального опитування студентів, проведеного Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва 32% опитаних відзначили низький рівень якості національної системи вищої освіти порівняно зі світовим рівнем, 9% вважають низьким професійний рівень викладачів [5].

Професійно-економічна функція полягає у підготовці спеціалістів, які за своїми професійними якостями відповідають вимогам суспільства. В умовах сьогодення дедалі більша кількість занять потребує високого рівня професіоналізму, який набувається у вищих навчальних закладах. Проте 41% відзначили невідповідність знань і навичок, що здобувають студенти під час навчання, вимогам ринку праці [5]. На думку респондентів, основними перевагами вищої освіти України є те, що вона дає добрі професійні та світоглядні знання (з цим згодні 45% та 51% опитаних відповідно, а не згодні – 32% та 27% респондентів, у числі основних недоліків 56% респондентів зазначили, що вища освіта не дає можливості знайти хорошу роботу) [6].

Соціальна функція освіти розкривається у процесі соціалізації особистості – входження особистості, що формується у світ соціуму як активного і діяльного члена співтовариства.

Соціологічне дослідження «Цінності української молоді», проведене у 2016 році Центром незалежних соціологічних досліджень «ОМЕГА» на замовлення Міністерства молоді та спорту України виявило, що переважаючими життєвими пріоритетами молоді є родинне щастя (71,7%), кар'єрний успіх (48,1%), свобода і самостійність рішень і вчинків (38%) [7, с. 66].

Для більшості молоді ціннісне ядро складають такі категорії: «здоров'я» (55,8%), «матеріальний добробут» (53,8%) та «досягнення поставленої мети» (44,3%). Субдомінантними цінностями є «мир і спокій на українській землі» (39,9%), «досягнення соціального статусу/ кар'єри (37,9%), «наявність хороших і вірних друзів» (35,2%), «народження та виховання дітей» (34,3%), «пошук коханої людини та створення сім'ї (32,3%)». Цінності напівпериферії – «отримання задоволення від життя» (28,2%), «пошук роботи за фахом» (20,4%), «власне самовдосконалення» (20%), «здобуття вищої освіти» (15,9%) [7, с. 67].

Наведені дані репрезентують українське студентство в цілому. Подальші більш глибокі дослідження, на нашу думку, мають бути спрямовані на більш детальне уточнення стосовно студентської молоді, яка навчається у різних навчальних закладах, а також на виявлення тенденцій, характерних для різних напрямків навчання.

Висновки.

Однією з найважливіших характеристик студентської молоді виступають її соціальні потреби, велика частка яких реалізується у сфері освіти.

До вищої освіти висуваються певні вимоги стосовно реалізації соціальних потреб студентської молоді, водночас вона є тим інституційним середовищем, яке впливає найбільшою мірою на формування соціальних потреб студентства.

До соціальних потреб (які, на відміну від біологічних, притаманних усім живим істотам, існують тільки у людському суспільстві) належать потреби, пов'язані з включенням індивіда в сім'ю, у різноманітні соціальні групи і колективи, в різні сфери виробничої та позавиробничої діяльності, у життєдіяльність суспільства в цілому. Соціальні потреби (потреби у трудовій діяльності, соціально-економічній активності, духовній культурі, тобто у всьому, що є продуктом суспільного життя) виражають об'єктивні закономірності розвитку тих чи інших сфер життєдіяльності людини і суспільства. Своєрідність соціальних потреб полягає у тому, що це потре-

би особливого виду, задоволення яких необхідне для підтримки життєдіяльності соціальної особистості, соціальних груп, суспільства в цілому.

Поняття «соціальні потреби» і «освітні потреби» перетинаються, але вони не тотожні. Освітні потреби – це потреби у формуванні засобами освіти тих особистісних якостей, які сприяють особистісній самореалізації та утворенню особистісних якостей у сфері освіти, які дадуть змогу отримати бажані соціальні блага та покращити соціальне самопочуття особистості.

Соціальні потреби студентства ми розгля-

нули у зв'язку з функціями освіти, передусім із функціями відтворення інтелекту суспільства, професійно-економічною та соціальною. Спираючись на дані соціологічних досліджень, можна стверджувати, що рівень задоволення соціальних потреб студентської молоді у сфері вищої освіти не є високим. Необхідні більш глибокі дослідження, спрямовані на більш детальне уточнення стосовно студентської молоді, яка навчається у різних навчальних закладах, а також на виявлення тенденцій, характерних для різних напрямків навчання.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

1. Чекарєва Г. В. Человек и его потребности: учеб.-метод. пособие / Г. В. Чекарєва. – Новосибирск: Изд-во НГТУ, 2010. – 56 с.
2. Єрмакова Т. Г. Функції освіти в умовах її регіоналізації: зміст та рівень виконання: дис. ... канд. соціол. наук : 22.00.04 / Т. Г. Єрмакова. – Харків, 2008. – 179 с.
3. Гаврилюк В. В. Становление и функционирование института образования: региональные аспекты: дис. ... д-ра социол. наук : 22.00.04 / В. В. Гаврилюк. – Тюмень, 1998. – 328 с.
4. Єрмакова Т. Г. Теоретичні аспекти дослідження соціального самопочуття студентської молоді / Т. Г. Єрмакова // Науково-теоретичний альманах «Грані». – 2017. – Т. 20. – № 7. – С. 89-95.
5. Вища освіта в Україні: громадська думка студентів // Фонд «демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва. – 2015. – 10 червня. – Режим доступу: <http://dif.org.ua/article/vishcha-osvita-v-ukraini-gromadska-dumka-studentiv>.
6. Вища освіта в умовах реформи: зміни громадської думки // Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва. – 2017. – 13 березня. – Режим доступу: http://dif.org.ua/article/vishcha-osvita-v-umovakh-reformi-zmini-gromadskoi-dumki_2016/
7. Кривошеїн В. В. Студенти Дніпровського національного університету імені Олесь Гончара у дзеркалі соціології. Монографія / В. В. Кривошеїн, В. В. Ніколенко, В. А. Бойко та ін. – Дніпро: Акцент ПП, 2018. – 226 с.

REFERENCES

1. Chekmareva, G.V. (2010). *Chelovek i ego potrebnosti [Man and his needs: the teaching method. Allowance]*. Novosibirsk: Izd-vo NGTU [in Russian].
2. Yermakova, T.G. (2008). *Funktzii osviti v umovach ii regionalizatsii: zmist ta riven vukonannya [Functions of education in conditions of its regionalization: content and level of implementation]*. *Candidate's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].
3. Gavrilyuk, V.V. (1998). *Stanovlenie i funkcionirovanie instituta obrazovania: regionalnuie aspektu [Formation and functioning of the Institute of Education: regional aspects]*. *Doctor's thesis*. Tumen [in Russian].
4. Yermakova, T.G. (2017). *Teoretichni aspektu doslidzhennz socialnogo samopochuttia studentskoi molodi [Theoretical Aspects of Studying the Social Well-being of Student Youth]*. *Scientific and theoretical almanac «Grani», 20 (7)*, 89-95 [in Ukrainian].
5. *Vushcha osvita v Ukraini: gromadska dumka studentiv [Higher education in Ukraine: public opinion of students / Ilk Kucheriv Foundation for Democratic Initiatives]*. (2015). *Fond «demokratichni initsiativi» imeni Ilka Kucheriva*. Retrieved from: <http://dif.org.ua/article/vishcha-osvita-v-ukraini-gromadska-dumka-studentiv> [in Ukrainian].
6. *Vishcha osvita v umovah reformi: zmini gromadskoi dumki [Higher education in the conditions of reform: changes in public opinion]*. (2017). *Fond «demokratichni initsiativi» imeni Ilka Kucheriva*. Retrieved from: http://dif.org.ua/article/vishcha-osvita-v-umovakh-reformi-zmini-gromadskoi-dumki_2016/ [in Ukrainian].
7. Krivochein, V.V., Nikolenko, V.V., & Boiko, V.A. et al. (2018). *Studenti Dniprovskogo natsionalnogo universitetu imeni Olesia Gonchara u dzerkali siysiologii [Students of Oles Gonchar Dniprovsky National University in the mirror of sociology]*. Dnipro: Aktsent PP [in Ukrainian].

Єрмакова Таміла Георгіївна

Кандидат соціологічних наук, доцент
Дніпровський державний технічний університет
51900, Кам'янське, вул. Дніпробудівська, 2

Yermakova Tamila

PhD in sociology, assistant professor
Dniprovsk state technical university
2, Dniprobudivs'ka str., Kamyans'ke, 51900, Ukraine

Email: ermakova_tamila@i.ua ORCID: 0000-0002-9095-8647

Цитування: Єрмакова Т. Г. Реалізація соціальних потреб студентства у сфері освіти в Україні / Т. Г. Єрмакова // Науково-теоретичний альманах «Грані». – 2018. – Т. 21. – № 7. – С. 38-43.

Citation: Yermakova, T.G. (2018). *Realizatsiia sotsialnykh potreb studentstva u sferi osvity v Ukraini [Realisation of Social Needs of Students in the Field of Education in Ukraine]*. *Scientific and theoretical almanac «Grani», 21(7)*, 38-43.

Стаття надійшла / Article arrived: 06.07.2018

Схвалено до друку / Accepted: 19.07.2018